

Руся висіла на другому ярусі двоповерхового ліжка, звисивши голову донизу. Саме тоді вона й помітила дивну річ. Виявилось, що коли висиш догори дриґом, усе стає трохи іншим. Обличчя робляться водночас знайомі й незнайомі, кімната перетворюється, стіни розсуваються... Усе ніби лишається тим самим і водночас цілковито змінюється. Руся звисилася ще нижче, ризикуючи впасти просто мамі на коліна.

— Марусю, обережніше! — зойкнула мама, побачивши перед собою перевернуте обличчя. І щоб відволікти дитину, швидко запитала: — Розкажи краще, як справи в садочку?

Не дуже гарну тему обрала мама. Садок Руся терпіла, але не любила. Якби її голова перебувала в нормальному положенні, вона просто буркнула б:

— Усе нормально!

Бо дитячий садок — це не те місце, на яке варто марнувати чудовий вечірній час для розмови.

Але її голова висіла вниз посеред дивної кімнати, сповненої несподіванок. Навіть про садок можна розказати багато цікавого, якщо згадувати його в перевернутому вигляді. І Руся почала...

ПЕРША РОЗПОВІДЬ РУСИ, ЯКА ЗАПОЧАТКУВАЛА ТРАДИЦІЮ РОДИНИ ЗАГОГУЛЬСЬКИХ РОЗПОВІДАТИ ВЕЧОРАМИ ДОГОРИДРИґОВІ ІСТОРІЇ

— До мене в садок прийшов мамонт. — Руся з насолодою обвела поглядом здивовані обличчя. — Ось як це було:

На підбідок давали запіканку. Терпіти її не можу! Запіканка — така ж гидота, як червоний светр! Неможливо проковтнути! І також змушують!

— Не пригадую, щоб я змушувала тебе ковтати червоний светр! — здивувалась мама.

— Не ковтати, а вдягати! Він колеться, і я його ненавиджу. І запіканку ненавиджу! І яка різниця, вдягати чи ковтати, якщо змушують, а ти терпіти не можеш? Вдягаєш ти, чи ковтаєш, чи малюєш, а все одно кепсько, бо ти того не хочеш!

Святої Миколаївни не було, а Регіна Петрівна завжди каже: «Їсти!» (Світлана Михайлівна з'явилася в садочку торік якраз на Святого Миколая, діти її так і прозвали — Свята Миколаївна.) Бо якщо не їсти, будеш дис... дистрофіком нещасним.

Мамо, дистрофіки нещасніші за запіканкоїдів? Відповідай зараз же, бо потім я забуду спитати знову!

— Не знаю, — обережно відказала мама, — треба буде подивитись в інтернеті. Але розповідай уже далі, а про дистрофіків я тобі потім нагадаю.

— Я сиділа над запіканкою і вже збиралася померти. Але який сенс? (Цього запитання Руся навчилася в однієї з маминих подруг і любила вставляти його до ладу й не до ладу.) Регіна Петрівна все одно змусить мене її з'їсти, а я буду померла і слова проти не зможу вимовити.

Тоді прийшов мамонт і став позад мене. Тихесенько так! Я навіть не помітила коли. Просто повернула

IV

Наступного дня була субота, і родина Загогульських поїхала на дачу. Потрібно було передивитися вміст льоху, щоб з'ясувати, скільки банок солоних огірків доведеться з'їсти до нового врожаю.

Діти й песик були щасливі. Лоренцо відразу ж добряче викачався в землі, і його руденьке хутро немовби посивіло від пилу. Женька видерся на горіх — просто щоб згадати, як це робиться. А його сестричка уважно роздивлялася мордочки своїх дачних іграшок. Вони виглядали байдужими й незнайомими.

— Нічого, — прошепотіла Руся. — Улітку ми знову будемо дружити. А зараз... Має ж і у вас бути особисте життя...

Тато лежав на підлозі, звисивши голову й частину тулубу в отвір льоху, а мама внизу світила кишеньковим ліхтариком і час від часу подавала нагору банки.

— Десять трилітрових банок! — у розпачі вигукнув тато. — До того ж п'ять літрів полуничного варення й чотири літри повидла! І все це треба з'їсти! Наступного разу консервуй трохи менше, будь ласка!

— Нічого, поїмо, — спокійно відповіла мама, вибираючись із льоху. — Треба завезти трохи твоїм і моїм батькам, твоїй тітці й моїй сестрі...

Діти радісно бігали садком. Водночас між ними точилася розмова, як би ото залучити й тата до розповідей.

Зрозуміло, що вдруجه вдягати мамин халат і татові штани не вийде. Батьки доволі рішуче повідомили дітям, що їхня весела вигадка, на жаль, не має повторюватися.

— Мабуть, від тата ми нічого не почуємо, — зітхнула Руся.

— Доведеться з цим змиритись, — погодився Євгенко.

Але ввечері, коли вся родина знову зібралася разом, тато несподівано сказав:

— Я сьогодні стільки часу провисів униз головою, що можу вам розповісти цілковито догоридригову історію. Ось вона.

ДОГОРИДРИГОВА РОЗПОВІДЬ ТАТА, НАВІЯНА ВИСІННЯМ

— Свою історію я почну здалеку. А ви мене не квапте, бо без початку не зрозумієте продовження. Адже все в житті дивним чином пов'язане одне з одним, і жоден кінець неможливий без свого початку,

того, аби бруд перестав бути бридким? Чому хвіст від оселедця викликає апетит, коли лежить у тарілці, й огиду, коли з'являється в стосі випраної білизни? Адже він усе одно лишається хвостом...

Таргани знову почали наближатись. Я бачив одного чи іншого поряд і обережно піднімав тремтячі ноги, стримуючи відчайдушне, негідне стриманої врівноваженої людини бажання задавити хоча б одного.

— З віком я зрозумів, що мушу обрати щось найважливіше, — вів далі Іваненко. — Я відклав проблему хвоста від оселедця та всі свої сили й здібності присвятив тарганам. Коли я став дорослим і почав жити без мами, ці створіння з'являлися всюди, де я опинявся. Я думав: а чому, власне, усі так не люблять тарганів? Я запитував своїх знайомих, але майже всі відповіді зводилися до того, що таргани — то невимовна коричнева бридота. Навіть до шурів не було такої одностайної огиди, як ото до моїх тарганчиків. Я знову почав думати. Мабуть, найбільша провина тарганів — у їхньому кольорі. Я вдався до селекційної роботи. О, яких красенів я створював у своїй тодішній лабораторії! У мене були таргани золоті й таргани срібні, таргани з давньокитайськими ієрогліфами на спинках, таргани з крильцями, як у драконів, і — моя гордість — співочі таргани Іваненка.

— Що ж співали ваші підопічні? — запитав я. Слово «таргани» викликало в мене напади найпрозаїчнішої нудоти, тож я старався не вживати його частіше, ніж необхідно.

Іваненко, наскільки можна було зрозуміти в темряві, дещо зніяковів.

— Вони співали «Червоно-ну руту». Лише приспів. Скільки не бився, жодного куплету так і не вивчили. Це срібні. А рожеві — ті намагалися час від часу відтворювати щось із репертуару «АйСіДіСі». Але в них виходило немелодійно. Власне «Червона рута» й була

причиною загибелі партії моїх срібних тарганів. Співали вони, зізнаюся, дещо хрипко й доволі голосно. Починали на світанні, а закінчували... Тобто, я хочу сказати, що вони ПОЧАЛИ на світанні. Коли співробітники прийшли на роботу, концерт уже тривав. Хтозна, коли б вони спинилися... Може, із заходом сонця, а може, й ніколи. Таргани доспівували до кінця приспів і починали спочатку. Лаборанти пили ліки від головного болю та кидали на мене заздрісні погляди й зібгані папірці. Заступник директора терміново взяв відпустку за свій рахунок і подався до Антарктиди. По обіді до мого кабінету увірвалася старший науковий співробітник. Наспівуючи приспів «Червоної Рути», вона підступно розтоптала весь мій науковий доробок своїми підборами.

Іваненко шморгнув носом. Відчувалося, що згадка про трагедію сколихнула його вразливе серце.

— Тоді я полишив науково-дослідний інститут і подався світ за очі. Сумно крокував я похмурими вулицями, втративши моїх найкращих тарганів, позбавлений усього, заради чого варто було жити...

Математик витяг читалку і сказав, що читатиме охочим детективи.

— Хіба можна читати детективи в школі? — спитала геть виснажена директорка. — Їх же немає в програмі!

Гарні детективи сприяють розвитку логічного мислення

— Гарні детективи сприяють розвитку логічного мислення, — повчально сказав математик. — І розвитку літературного смаку. Але як можна відрізнити гарний детектив від поганого, якщо не читаєш жодного?

Учителька літератури Олена Іванівна разом із викладачем малювання витрусили з шаф геть усі фарби, і охочі почали розмальовувати стіни школи казковими звірами та квітами.

Невдовзі всіх було задіяно.

У коридорі лишилися тільки я, Мишко та директорка. Я волів і далі дивитись у вікно, Мишко не захотів мене лишати, а директорка просто стояла й на всіх сердилась. Вона зазвичай викладала географію, але робила це дуже нудно, а запропонувати щось несподіване так і не змогла. Я подумав, що вона круто навчала промовляти промови. Утім, тоді кожен школяр зможе її потім замінити, а це все ж таки вийде неправильно.

Усім було дуже весело! Малечу навчили грати в резинку, і тепер вони змагалися, хто вище підскочить. Хтось слухав детективи, дівчата малювали собі отакенні очі. Ніхто й не помітив, як школа зробила велике коло й почала потроху знижуватись.

В очах у Мишка раптом загорівся вередливий вогник. Він рвучко скочив на підвіконня й відчинив фрамугу. За секунду мій друг уже летів поряд зі школою, регочучи й перевертаючись у повітрі. Я, не вагаючись, вискочив слідом за ним, і ми полетіли, супроводжуючи нашу школу до місця прибуття. Як ото дві рибки-лоцмани за великою акулою!

А з підвіконня нам кулаком погрожувала директорка. От не думав, що вона так може! Раз у раз, коли ми пролітали повз це вікно, вона намагалася ввійти когось із нас і затагти назад до школи. Ми з Мишком мало не задихнулись від реготу.

Аж ось школа важко гупнула при посадці та стала на своє місце. Ми опинилися біля дверей, і я хотів уже ввійти всередину, але Мишко сіпнув мене за рукав.

— Дивись!

На підвіконня другого поверху важко й незграбно вибралася втомлена директорка. Вона уважно подивилася вниз.

— Стійте!!! — заволав Мишко, і ми рвонули до неї, розуміючи, що все одно нам ніколи не вдасться добігти вчасно.

Але директорка не розбилась. Вона плавно ступила в повітря, звичним жестом поправила комір піджака й почала стрімко набирати висоту.

